

Verksamhet

Täktverksamhet, marktäkt
Sandö
Vårdö

Ärende

Ansökan avser förnyat tillstånd för täkt av sand och grus med uppskattningsvis 115.000 m³ på ett område omfattande ca 41000 m² på fastighet 941-410-2-47 i Vårdö kommun.

Tillståndsplikt föreligger enligt 10 § landskapslag (2008:124) om miljöskydd, nedan miljöskyddslagen och 31 § landskapslag (1998:82) om naturvård, nedan naturvårdslagen.

Beslut

Miljö tillstånd

Ålands Miljö- och Hälsoskyddsmyndighet (ÅMHH) beviljar förnyat tillstånd för täkt av sand och grus med uppskattningsvis 115.000 m³ på ett område omfattande ca 41000 m² på fastighet 941-410-2-47 i Vårdö kommun.

Miljö tillstånd beviljas med stöd av 17 § 1 mom. miljöskyddslagen.

Giltighet

Detta tillstånd gäller till och med 31.12.2033.

Inkommer ansökan om förnyat tillstånd innan 1.7.2033 gäller dock tillståndet tills dess att beslut om förnyat tillstånd vunnit laga kraft.

Ersättning

ÅMHH har prövat frågan om ersättning enligt 7 kap. 8 § vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland, nedan vattenlagen. Myndigheten konstaterar att nedanstående tillståndsvillkor och föreskrifter utgör sådant skydd att verksamheten inte kommer att orsaka sådan skada som ligger till grund för ersättning enligt 7 kap. 4 och 6 §§ i vattenlag (1996:61) för landskapet Åland, nedan vattenlagen.

Miljökonsekvensbedömning

ÅMHHM har övervägt behovet av miljökonsekvensbedömning, MKB, i enlighet med 2 och 3 §§ i landskapsförordning (2006:86) om miljökonsekvensbedömning. Till underlag för detta beslut krävs inte en MKB.

Säkerhet

För verksamhet under detta tillstånd giltighetstid ska en säkerhet om **8200 €** reserveras för kostnader för avveckling av verksamheten. Säkerheten kan ställas i form av en försäkring eller en bankgaranti som tillställs Ålands landskapsregering. ÅMHHM ska delges för kännedom att så skett. Säkerheten ska vara i kraft tills alla de åtgärder som fastställts i tillståndet eller tillståndsbestämmelserna har godkänts vid slutsyn. Säkerheten frigörs genom beslut av tillsynsmyndigheten.

Detta beslut träder i kraft först då ovanstående säkerhet ställts.

Villkor och föreskrifter

Tillståndsinnehavaren ska följa nedanstående villkor och föreskrifter utfärdade med stöd av 24 och 26 §§ miljöskyddslagen.

Allmänt

1. Brytning får ske enligt inlämnad täktplan till en lägsta brytningsnivå + 1 m N2000 eller som lägst +1 m ovan högsta grundvattennivå.

Skyddsavstånd till grannfastighet ska vara minst 10 m och skyddsavstånd till landsväg minst 20 m, mätt till mittlinje.

30 § naturvårdslagen, 24a § miljöskyddslagen, 4 kap. 1 och 4 §§ vattenlagen

2. Grundvattennivån inom täktområdet ska mätas och kontrolleras årligen i april och oktober inom ramen för egenkontroll så att villkor 1 följs. Mätningar ska dokumenteras och antecknas för redovisning i årsrapport enligt villkor 11.

24 § c punkten och 26 § miljöskyddslagen, 30 § naturvårdslagen

3. Brytningsområdet ska vara utmärkt i terrängen på ett synligt sätt. Dessa markeringar får inte osynliggöras eller rubbas under exploateringsperioden och deras entydighet ska med jämna mellanrum kontrolleras.

Täktbranter/stup högre än 3 m ska tydligt markeras med varning och vid behov med stängsel.

24 och 24a §§ miljöskyddslagen

4. Täktverksamhet inklusive transporter får bedrivas helgfri måndag till fredag klockan 07.00 - 21.00.

Endast i händelse av akut behov av sand/grus för åtgärd av oförutsedd händelse kan verksamhetstider tillfälligt avvika. Anteckning om händelsen och omfattningen ska skriftligen dokumenteras i driftjournal eller liknande.

24 § a punkten miljöskyddslagen

5. Buller från verksamheten får inte ge upphov till högre ekvivalent ljudnivå utomhus vid permanent- eller fritidsbostad, samlingslokal, vårdinrättning eller liknande verksamhet än följande frifältsvärden:

- 55 dB L Aeq dagtid (kl.7-18) helgfri måndag till fredag
- 50 dB L Aeq kvällstid (kl.18-21)
- 45 dB L Aeq övriga tider

24 § a punkten miljöskyddslagen

6. Sällning, sortering och eventuell krossning ska ske så att spridning av buller och damm minimeras. Verksamhetsutövaren ska se till att åtgärder för minskning av buller och dammspridning vidtas vid behov.

24 § a och f punkterna miljöskyddslagen

7. Verksamheten ska bedrivas så att bränslen, oljor eller övriga kemikalier (exempelvis salter) som är skadliga för grundvattnet inte förorenar det. Inga bränslen, oljor och övriga kemikalier får förvaras på täktområden. På området får fordon inte heller förvaras, tankas eller tvättas. All fordonstrafik på täktområdet ska vara relaterat till täktverksamhet eller efterbehandling. Fordon som läcker olja eller andra kemikalier får ej användas. I den mån det är möjligt ska växtbaserade hydrauloljor användas.

24 § e punkten i miljöskyddslagen samt 4 kap. 1 § vattenlagen

8. Verksamheten ska dels ha en plan för hantering av spill av vattenfarliga ämnen och dels utrustning för uppsamling av eventuellt spill eller läckage

av olja, bränsle eller övriga kemikalier. Eventuellt spill ska omedelbart samlas upp och hanteras som farligt avfall. Vid olje-, bränsle, eller övrigt kemikalieutsläpp som riskerar förorena yt- eller grundvatten ska räddningsverket och ÅMHHM omedelbart kontaktas.

24 § c punkten miljöskyddslagen

9. Om skyddade arter eller biotoper identifieras eller uppkommer på täktområdet eller dess närområde under verksamhetstiden ska detta meddelas till ÅMHHM för att eventuella skyddsåtgärder ska kunna vidtas.
30 § naturvårdslagen, 24 § f punkten miljöskyddslagen

10. Deponering får inte ske i täktområdet.

Avfallshanteringen i övrigt vid anläggningen ska skötas i enlighet med landskapslag (2019:83) om tillämpning av rikets avfallslag, avfallslagen, och landskapsförordning (2018:90) om avfall, avfallsförordningen, i syfte att hanteringen inte orsakar fara eller skada för hälsan eller miljön eller medför nedskräpning.

Allt avfall och farligt avfall ska hållas åtskilt och förvaras i för avfallet avsedda behållare som ska märkas med typ av avfall som de innehåller.

Avfallet ska återvinnas i enlighet med den prioritetsordning som föreskrivs i avfallslagen, så att en så liten del av det behandlade avfallet som möjligt behöver bortskaffas.

Avfall får lagras på fastigheten max ett år och ska sedan lämnas till en av myndigheterna godkänd mottagare för ifrågavarande avfall.

24 § b punkten i miljöskyddslagen

11. Verksamhetsutövaren ska årligen före utgången av februari månad uppgöra en årsrapport för verksamheten. Årsrapporten ska på begäran tillställas ÅMHHM. Årsrapporten ska åtminstone redovisa:

- Verksamhetens driftstider, inkl tillfällen med avvikande drifttid.
- Uppgifter om mängder tagna massor.
- Utförda grundvattenmätningar
- Uppdaterad karta över täktområdet som visar vilka områden nyttjats samt om delområden nyttjats klart.

- Aktuell uppskattning av hur stor andel av exploaterade områden har efterbehandlats.
- Kommande års inplanerade arbetsskeden
- Utsläpp och olyckor som kan ha betydelse för miljön avseende orsak, tid, uppskattat utsläpp och dess miljöpåverkan samt vidtagna åtgärder.

26 § i miljöskyddslagen

12. Om verksamhetsutövare på täktområdet byts ut ska detta anmälas till ÅMHHM. Tills överlåtelsen godkänts åligger samtliga skyldigheter kvar hos den ursprungliga tillståndshavaren.

24 § d och f punkterna miljöskyddslagen

13. Sex månader innan man uppskattar att täktverksamheten upphör eller senast 30.6.2033 ska detta anmälas till ÅMHHM så att slutsyn kan förberedas.

Anmälan ska även innehålla en utredning eller bedömning av eventuell förorening av mark och behov av sanering samt en plan för hur saneringen ska utföras. Myndigheten kan föreskriva om ytterligare undersökningar och åtgärder i samband med avvecklingen.

Vid avslutande av verksamheten ska området städas upp utförligt och inga maskiner, kemikalier eller bränsleprodukter, skrot eller avfall får kvarlämnas på området. För att förhindra att dumpning sker på området ska obehörig trafik förhindras med exempelvis en bom eller stenbumling som blockerar infart.

Branter ska släntas till en lutning på minst 1:3 medan sydsluttningar med fördel lämnas orörda som potentiella habitat för backsvalar.

24 § d punkten och 24a § miljöskyddslagen

Beslutsmotiveringar

Verksamheterna och dess placering

Sökanden avser att fortsätta med marktåktverksamhet av sand och grus på sin fastighet 941-410-2-47 i Vårdö kommun.

Platsen för verksamheten befinner sig på oplanerat område. Verksamheten har redan bedrivits i 20 års tid på platsen och utökades senast 2013 genom tillstånd av Ålands Landskapsregering till den omfattning som nu är aktuell.

Processuella motiveringar

Verksamheten är tillståndspliktig då den omfattar marktåkt av sand och grus mer än 50.000 m³ enligt 31 § naturvårdslagen och därmed enligt 10 § miljöskyddslagen.

Säkerhet ska erläggas för avslutande och återställning av tåktverksamheten till ett naturnära skick och naturlig landskapsbild. Kostnaderna beror på områdets areal, nivåskillnaderna, terrängformerna, hur stor areal som eventuellt ska beskogas och hur mycket humus som behöver tillföras. För grustäkter fastställs ofta en mindre säkerhet än för bergtäkter. Beloppet beräknas på tåktområdets uppskattade aktiva brytningsareal medräknat stödytor under tillståndets giltighetstid, 4,1 ha sammanlagt, och multipliceras med ett värde om 2000 € per hektar, vilket motsvarar det lägre spannet av den nivå av säkerheter som tillämpas i riket.

Allmänna innehållsmotiveringar

ÅMHHM har gjort en tillåtlighetsbedömning av verksamheterna samt granskat förutsättningarna för beviljande av tillstånd. ÅMHHM konstaterar att då tillståndshavaren vid utförandet av verksamheterna iakttar de villkor som föreskrivs, kommer verksamheterna inte leda till sådan negativ miljöpåverkan som anges i 3 §, a till g punkterna i miljöskyddslagen. ÅMHHM beviljar tillstånd med stöd av 17 § miljöskyddslagen då verksamheterna följer denna lag och den lagstiftning som anges i 10 § miljöskyddslagen.

Myndigheten konstaterar att verksamhetsutövaren har påvisat tillräcklig kunskap och att denne är organiserad på ett trovärdigt sätt. ÅMHHM konstaterar vidare att företaget uppfyller kravet om verksamhetens organisation enligt 7 § miljöskyddslagen.

Detaljerade innehållsmotiveringar

Täktens fysiska områdesgränser fastställs i täktplanen och avgör även vilka brytbara mängder marks substanser som finns tillgängliga. Täktområdet utgör ca 41.000 kvadratmeter och brytbar mängd totalt är ca 115.000 kubikmeter. Brytningsdjupet regleras dels för att begränsa brytbara mängder samt dels för skydd av grundvatten. Finlands geologiska forskningscentral, GTK, har under 2023 utfört grundvatteninventeringar i området och bedömt grundvattenytan ligga omkring havsnivån. Därmed kan brytning tillåtas till nivån +1 m N2000. Skyddsavstånd till grannfastigheter och landsväg fastställs för att skydda enskilda intressen och säkerhet för personer och fordon som passerar täktområdet. Enligt täktplan kommer skyddsavstånden dock vara större. Villkor 1 ges med stöd av 4 kap. 1 och 4 §§ vattenlag (1996:61) för landskapet Åland, 24a§ miljöskyddslagen och 30 § naturvårdslagen.

Täktverksamhet kommer i närmare kontakt med grundvatten och därmed ökar risker för förorening. För att kontrollera och följa grundvattenytan och dess eventuella variationer ska grundvattenytan mätas minst 2 gånger per år i april och oktober för att spegla säsongvariationer. Villkor 2 ges med stöd av 24 § c punkten och 26 § miljöskyddslagen samt 30 § naturvårdslagen.

För att varna allmänhet som eventuellt rör sig i området behöver skyltar som varnar för täktverksamhet utplaceras med jämna mellanrum i terrängen. Täktbranter/stup högre än 3 m ska särskilt på ett tydligt sätt utmärkas med varning alternativt bör stängsel sättas upp för att hindra personer från att skada sig. Villkor 3 ges med stöd av 24 och 24a §§ miljöskyddslagen.

Det buller som verksamheten och trafiken i anslutning till verksamheten förorsakar begränsas genom villkor 4 och 5 om högsta tillåtna ekvivalenta ljudnivåer och tidpunkter för verksamhet, i syfte att minska risken för negativ miljöpåverkan. De i villkor 5 angivna ljudnivåerna motsvarar ljudnivåerna för motsvarande verksamheter på Åland. Villkoren ges med stöd av 24 § a punkten miljöskyddslagen.

I den aktuella täkten förekommer det huvudsakligen fin till grov sand varmed sällning av olika sandfraktioner eller krossning av sten sällan sker. Krossning av sten utgör en miljöpåverkande verksamhet då den orsakar långvarigt och monotont buller och dels sprider det mycket damm, liksom sällning av grusmaterial. Det finns tekniska metoder för att minska miljöpåverkan från dessa verksamheter t ex att krossning och sortering ska utföras nere täkten för att

minimera olägenhet. Verksamhetsutövaren bör se till att planera och styra verksamheten så att risk för dammolägenhet minimeras. Myndigheten utfärdar villkor 6 med stöd av 24 § a och f punkterna miljöskyddslagen.

Täktverksamhet sker nära eller ibland i kontakt med grundvattenytan. Utsläpp av oljeprodukter och kemikalier riskerar därmed att snabbt förorena grundvattnet. Fordon och arbetsmaskiner kan råka ut för olyckshändelser, som t ex slangbrott, vilket är svårt att helt gardera sig emot. Verksamhetsutövaren bör regelbundet kontrollera och serva de fordon som används för att förebygga risk för slangbrott och andra läckage. Maskiner som har kända brister ska inte användas i täktområdet och andra obehöriga fordon ska inte ha tillträde. Villkor 7 ges med stöd av 24 § e punkten i miljöskyddslagen samt 4 kap. 1 § vattenlagen i syfte att skydda mark och grundvatten från förorening.

I händelse av olyckor och exceptionella situationer var spill och utsläpp riskerar förorena mark och grundvatten ska verksamhetsutövaren ha en beredskap att agera för att minimera risk för negativ miljöpåverkan. Villkor 8 ges med stöd av 24 § c punkten miljöskyddslagen.

Om det under verksamhetens gång noteras och identifieras förekomst av skyddade arter eller habitat inom täktfastigheten så ska ÅMHM kontaktas för att kunna överväga behov av skyddsåtgärder och försiktighetsmått. En täkt får inte öppnas på ett sådant sätt att en vacker landskapsbild, betydande skönhetsvärden hos naturen eller speciella naturförekomster förstörs eller så att naturförhållandena genomgår betydande skadliga förändringar. En täkt ska förläggas och täktverksamheten ordnas så att dess skadliga inverkan på naturen och landskapsbilden blir så liten som möjligt, enligt 30 § naturvårdslagen. Villkor 9 ges med stöd av 30 § naturvårdslagen och 24 § f punkten miljöskyddslagen.

Hanteringen av det avfall som uppkommer eller kan uppkomma i verksamheten regleras i villkor 10 i enlighet med avfallslagen och avfallsförordningen. Enligt 24 § b punkten i miljöskyddslagen, kan ÅMHM föreskriva om avfallshantering samt förebyggande och begränsning av avfall och avfallets skadliga verkningar.

ÅMHM kan med stöd av 26 § i miljöskyddslagen utfärda föreskrifter om egenkontroll och redovisning av bl.a. verksamhetens utsläpp, drift och miljöpåverkan. Föreskrift 11 ställer krav på journalföring och redovisning av verksamhetens miljöpåverkan liksom redovisning av brytningstakten och utveckling av verksamheten.

Villkor 12 klargör ansvarsfrågor samt påtalar vikten av kontakt med tillsynsmyndigheten i samband med förändringar eller avbrott i verksamheten. Villkoret ges med stöd av punkterna d och f i 24 § miljöskyddslagen.

Vid avslutande av verksamhet behöver tillsynsmyndigheten kontaktas i god tid för att planera avslutandet och utföra slutsyn av verksamheten. Sökanden ska presentera en mera detaljerad plan för avveckling och efterbehandling av området än den beskrivning som nu presenterats i ansökan. Om tillståndet inte innehåller tillräckliga bestämmelser för avslutande kan ÅMHHM enligt 34 § miljöskyddslagen besluta om dylika åtgärder i samband med eller efter avslutande.

När täktverksamheten har avslutats ska nödvändiga åtgärder vidtas för att återställa området. Maskiner, avfall och annat obehörigt material får inte kvarlämnas så att de riskerar förorena mark eller grundvatten. Området ska återställas och efterbehandlas så att det ger ett välvårdat och naturligt intryck och utformningen ska vara sådan att människor och djur inte skadas men också utgöra nya möjliga habitat för djur- och växtliv. Villkor 13 ges med stöd av 24 § d punkten och 24a § miljöskyddslagen.

ÅMHHM konstaterar att verksamheten med givna villkor och föreskrifter kommer att utföras så att ändamålet nås med minsta möjliga negativa miljöpåverkan utan att denna miljöhänsyn blir oskälig. ÅMHHM beviljar med stöd av 22 § miljöskyddslagen sökanden tillstånd för täktverksamhet avseende sand och grus på fastigheten 941-410-2-47 i Vårdö kommun..

Avgift

För detta tillståndsbeslut uppbärs avgift i enlighet med 3 § avgiftstabell 1 i Ålands landskapsregeringsbeslut om taxa för Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet 2023. Avgiften jämkas med 40 % i enlighet med 11 § då arbetsinsatsen inte motiverar full avgift. Taxan finns på amhm.ax/avgifter.

Kategori enligt taxa, marktäkt >50.000 m ³	5075 €
Jämkning - 40%	-2030 €
Totalt	3045 €

Besvär

Besvärсанvisning bifogas.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Camilla Johansson
Prövningsnämnden
Beslutande

Mikael Stjärnfelt
Miljöskyddsinspektör
Föredragande

Bilagor

1. Ärendehantering
2. Karta, täktgränser
3. Besvärсанvisning

Ärendehantering

Ansökan

Privatperson har ansökt om förnyat och utökat miljötillstånd för täktverksamhet. Ansökan inkom 27.6.2023 med diarienummer 2023-540.

Delgivning av ansökan

Ansökan delgavs offentligt under tiden 19.09 – 10.10.2023 per brev till sakägarkretsen samt på ÅMHM:s anslagstavla. I delgivningen framgick att vem som helst hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovan nämnda tid.

Yttranden

Inga yttranden har inkommit under tiden för offentlig delgivning.

Utlåtanden

ÅMHM har inte begärt några utlåtanden.

Bemötande

Inga sådana handlingar har tillförts ärendet som föranlett bemötande. ÅMHM har givit sökanden möjlighet att bemöta inkomna yttranden och utlåtanden.

Delgivning av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet delges offentligt på ÅMHM:s anslagstavla och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på ÅMHM:s kansli. Beslutet finns även tillgängligt på internet på ÅMHM:s hemsida, www.amhm.ax. I delgivningen framgår att sakägare kan anföra besvär över beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.